איוב מן הסערה ויאמר *אליו שוטה שבעולם הרבה נימין בראתי בראשו של אדם ולכל נימא ונימא בראתי לו גומא בפני עצמה שלא יהיו שתים יונקות מגומא אחת שאלמלא שתים יונקות מגומא אחת מכחיש מאור עיניו של אדם גומא בגומא לא נתחלף לי איוב באויב נתחלף לי לא קשיא הא בגופא הא ברישא אמר רב יהודה אמר שמואל [א]שתי שערות שאמרו אפילו אחת על הכף ואחת על הביצים *תניא נמי הכי שתי שערות שאמרו אפילו אחת בגבה ואחת בבריסה אחת ע"ג קשרי אצבעותיה של יד ואחת ע"ג קשרי אצבעותיה של רגל דברי ר' שמעון בן יהודה איש כפר עכו שאמר משום רבי שמעון ורבנן אמר רב (א) חסדא [ב]עד שיהו ב' שערות במקום אחד ת"ר *עד מתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות דברי רבי מאיר ר' יהודה אומר עד שירבה השחור רבי יוסי אומר עד שתקיף העטרה בן שלקות אומר עד שתכלכל ואמר רבי שמעון מצאני חנינא בן חכינאי בצידן ואמר כשאתה מגיע אצל ר"ע אמור לו עד מתי הבת ממאנת אם יאמר לך עד שתביא שתי שערות אמור לו והלא בן שלקות העיד במעמד כולכם ביבנה עד שתכלכל ולא אמרתם לו דבר כשבאתי אצל רבי עקיבא אמר לי כלכול זה איני יודע מהו בן שלקות איני מכיר עד מתי הבת ממאנת עד שתביא ב' שערות: **מתני'** [ג]שתי שערות האמורות בפרה ובנגעים והאמורות בכל מקום כדי לכוף ראשן לעיקרן דברי רבי ישמעאל ר"א אומר כדי לקרוץ בציפורן ר' עקיבא אומר כדי שיהו ניטלות בזוג: **גמ'** אמר רב חסדא אמר מר עוקבא [ד]הלכה כדברי כולן להחמיר: **מתני'** [ה]הרואה כתם הרי זו מקולקלת וחוששת משום זוב דברי רבי מאיר וחכ"א אין בכתמים משום זוב: **גמ'** *מאן חכמים ר' חנינא בן אנטיגנוס היא דתניא ר"ח בן אנטיגנוס אומר כתמים אין בהן משום זוב ופעמים שהכתמים מביאין לידי זיבה [ו]כיצד לבשה ג' חלוקות הבדוקות לה ומצאה עליהם כתם או שראתה ב' ימים וחלוק אחד הן הן הכתמים המביאין לידי זיבה השתא שלשה חלוקות דלאו מגופה קחזיא חיישינן ב' ימים וחלוק אחד מיבעיא מהו דתימא כל כי האי גוונא מביאה קרבן ונאכל קא משמע לן אמר רבא בהא זכנהו ר' חנינא בן אנטיגנוס לרבנן מאי שנא פחות מג' גריסין במקום אחד דלא חיישינן דאמרי' בתרי יומי חזיתיה שלשה גריסין במקום אחד נמי נימא תרתי ופלגא מגופה חזיתיה ואידך אגב זוהמא דם מאכולת הוא ורבנן כיון דאיכא לפלוגי בגרים ועוד לכל יומא לא תלינן ור"ח בן אנטיגנוס ג' גריסין במקום א' הוא דלא חיישינן הא בג' מקומות חיישינן הא אמרת בג' חלוקות אין בג' מקומות לא לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי בג' חלוקות אין בג' מקומות לא אלא לדידכו אודו לי מיהת דהיכא דחזאי ג' גריסין במקום אחד דאמרינן תרי ופלגא מגופה חזיתיה ואידך אגב זוהמא דם מאכולת הוא ורבנן כיון דאיכא לפלוגי בגרים ועוד לכל יומא לא תלינן ת"ר [ז]הרואה כתם אם יש בו כדי לחלק ג' גריסין שהן כגרים ועוד חוששת ואם לאו אינה חוששת ר' יהודה בן אגרא אומר משום רבי יוסי אחת זו ואחת זו חוששת

אמר

מן הסערה. כלומר משער הראש אני משיבך משונה הרבה נימין בראתי באדם וכו': *על הכף. גובה שעל האבר למטה מן הכרס: אפילו אחת על הכף כו'. אע"ג דליתו במקום אחד: **אחת בגבה.** תחת אותו מקום: **בין קשרי אצבעותיה.** ואינה מביאה שער עד שתגדיל: **שתכלכל.** לא שמעתי מהו ונראה בעיני שחברו במס' שבת (עח:) כדי *לסוך כלכול ואמרינן (שם פ:) מאי כלכול לדעה ובא לדעה ה"נ עד שיהו שם שערות הרבה שיהא רצוף ומלובש בשער. ואני מצאתי עד שתכלכל בכי"ת שער גדול כסוף ומגולגל ולא ישר בעיני: **איני יודע מהו.** כלומר לא קבילנא לי: **מתני'** ב' שערות האמורות בפרה. דקיימא לן ב' שערות שחורות פוסלות בה בגמרא דאין מעמידין (ע"ז דף כד.) ובמסכת פרה (פ"ב מ"ה): **ובנגעים.** שער לבן דקי"ל בת"כ* מיעוט שערות שתים: **והאמורות בכל מקום.** בתינוק ובתינוקת: **לקרדן.** לאחוז מעט¹: **שיהו ניטלות בזוג.** שיעורא רבה דכולהו*: **גמ'** להחמיר. משנקרצות בצפורן לא ממאנת שמא גדולה היא ולענין חליצה עד דאיכא שיעורא רבה דכולהו: **מתני'** הרי זו מקולקלת. אינה יודעת פתח נדותה לידע מתי יתחילו י"א יום שבין נדה לנדה דהא לא ידעה אימת חזאי: **וחוששת משום זוב.** אם עברו עליה ג' ימי זיבה משלבשה חלוק זה ומצאה עליו כתם גדול שיעור ג' גריסין ועוד מספקינן להו דילמא כל חדא וחדא בחד יומא חזיא אע"ג דבמקום אחד נמצאו: **גמ'** ג' חלוקות הבדוקות לה. ולבשתן בשלשת ימי זיבה אחד ליום: **או שראתה ב' ימים.** ראיה ממש מגופה בתוך י"א יום ובשלישי לבשה חלוק הבדוק לה ומצאתה עליו כתם: **מהו דתימא כל כי האי גוונא וכו'.** להכי נקט ב' ימים וחלוק אחד לאשמועינן דהשתא נמי ספקא בעלמא היא ומביאה קרבן ואינו נאכל דשמא לאו מגופה הוא הך כתם שלישי ומליקת חולין נבלה דאי לא אשמועינן הוה אמינא הרי רגלים לדבר דודאי זבה היא: **זכנהו.** תשובה ניצחת השיבן: **אגב זוהמא.** דדלמא מאכולת ונתמעכה שם: **ורבי חנינא כו'.** לרבא פרכינן דאמר לרבי חנינא שלשה גריסין במקום אחד(ג): **תרי ופלגא כו'.** אלמא לא פליג רבי חנינא אלא במקום אחד אבל בשלשה מקומות מודה והא קתני רבי חנינא לעיל לבשה ג' חלוקות כו' אבל בחלוק אחד בג' מקומות לא: **שהן כגרים ועוד.** כלומר שלשה גריסין גמין דאיכא בכל חד וחד כגרים ועוד דהכי הוי שיעור כתם לקמן בפרק הרואה כתם (דף נח.): **אחת זו ואחת זו.** אפילו בשתי גריסין חוששת שמא ראתה אותן בשני בין השמשות או אחת היום ואחת בין השמשות של מחר וראיית בין השמשות עולה לשני ימים שמקצתה מן היום ומקצתה מן הלילה ויש כאן שלשה רצופין:

א"ר

1 בכי"א: לאחוז שיעור מעט מלכוף ראשן לעיקרן.

עד שתכלכל. לשון גדול שער הוא כדאמר בריש נזיר (דף ג.) הריני מכלכל הרי זה נזיר וקאמר בגמרא *מאי משמע דכלכול לישנא דגדול שער הוא *דתניא אמר רבי יהודה שיר כדי לסוך כלכל קטן ואמר לדעה ובא לדעה: **הלכה** כדברי כולן להחמיר. בפ' מי שמת (ב"ב דף קמ.) אמר ר"נ אמר שמואל טוקין לחליצה ולמיאונין לאפוקי מדרבי יהודה דאמר עד שירבה השחור על הלבן והתם פסק כשלא דאמר התם ר"נ אמר שמואל וה"נ קאמר הלכה כדברי כולן להחמיר הלכך אינה חולצת עד שתביא שער גדול שכולן ועד שיהו ב' שערות במקום אחד כרב אשי ואם יש לה דדים גדולים כשאר נשים אינה צריכה לבדוק התחתון ולא תמאן משהביאה שתי שערות קטנות ואפי' אחת בגבה ואחת בין קשרי אצבעותיה ור"ת כתב בספר הישר דמשהגיעה לכלל שנותיה לא תמאן בזמן הזה דאע"ג דהלכה דלא בעי פסקינן בפ' יוצא דופן (לעיל דף מו.) דלא חיישינן שמא נשרו אין אנו בקיאין לבדוק בכל גופה שלא יהא לה שערות דאפי' אחת בגבה ואחת בבריסה ובקשרי אצבעותיה מצטרפים או גומות גרידא:

שלש גריסין נמי (ג) בתרי יומי תרתי ופלגא חזיתיה ואידך דם מאכולת הוא. תימה אמאי לא פריך דלמא כל ג' גריסין בתרי יומי חזיתיה כדקאמר בפחות מג' גריסין ונראה למהר"ם וכן מצאתי דאי לא דתלינן בדם מאכולת ונימא דכל הכתם מגופה חזיתיה אין לנו להקל ולומר דבתרי יומי חזיתיה כיון דיש בו שיעור דאפשר לחלקו לג' ראיות לכך פריך דילמא תרי ופלגא בתרי יומי חזיתיה כיון דראתה מעט פחות מג' גריסין אע"ג דליכא בהו טפי משיעור שתי ראיות אתה מיקל לתלות באותן ב' ראיות ולא בראייה ג' ה"נ בג' גריסין וג' עודות נימא תרי ופלגא אע"ג דהוה טפי מב' ראיות נימא דבתרי יומי חזיתיה והמותר נתלה בדם מאכולת ור"ת מגה ליה לרבא דבג' גריסין במקום א' חיישי רבנן דילמא דוקא בג' מקומות ומצאתן ביום אחד ולר' חנינא דוקא בג' חלוקות או בחלוק א' ומצאתו בג' ימים וי"ל דלא מפלגי רבנן:

אבל

[שם דף ג.]

[נ"ל ותנן]

[פי' ב"ב קמ.]

מט א ב מיי' פ"ב מהל' אישות הל"ז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קנה סעי' יז:

נ ג ד מיי' פ"א מהל' פרה אדומה הל"ד ופ"ב מהל' טומאת צרעת הל"א [ופ"ב הל"ה] ופ"ב מהל' אישות הלי"ו סמג עשין נ רלד טוש"ע אה"ע סי' קנה סעיף יח:

נא ה מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל"ג סמג לאוין קיא:

נב ו ז מיי' שם הל"ב והלכה יד:

◆

תוספי הרא"ש

עד שתכלכל. לשון גידול שער כדאמרינן בריש נזיר הריני מכלכל הרי זה נזיר. ובשבת פרק המוציא תנן ר' יהודה אומר כדי לסוך כלכול ואמרינן בגמרא צדעא ובת צדעא: **והלכה** כדברי כולם להחמיר. משום דמספקא לן כמאן הילכתא מחמיר לפסוק כשניהם כדלעיל פרק יוצא דופן גבי חצר צורית וגבי סימני בגרות הילכך בשתי שערות קטנות לא תמאן ואינה חולצת עד שיהו גדולות כשיעור הגדול שבכולם וכן נמי אחת בגבה ואחת בקשרי אצבעותיה לא תמאן ואינה חולצת עד שיהו הב' שערות במקום אחד כרב אשי ואם יש לה דדין גדולים אין צריך לבדוק התחתון כרבנן דריש פירקין ואי אפשר לבוא האלין עד שיבא התחתון: **דאמרינן** תרי ופלגא מגופיה חזיתיה. והיינו טעמא ליה לרבא דשלשה גריסין במקום אחד חיישי רבנן דלמא בג' מקומות דוקא ואפי' מצאתן ביום אחד ולר' חנינא בן אנטיגנוס דוקא מצאתו בג' חלוקין או בחלוק אחד שמצאתו בג' ימים אבל במקום אחד אפי' רבנן לא חיישי דכיון דבמקום אחד נמצא אמרינן דבמקום אחת יצא מגופה. ור"ל דמשמע ליה דרבנן לא פליגי מדתנן הרואה כתם משמשת*) משום זוב משמע דאפי' בכתם אחד חיישינן:

*) [נ"ל מקולקלת]

[נ"ל אמר ד"ה אפילו]

[נ"ל לסוך]

◆

מוסף רש"י

בגבה. בין קשרי אצבעותיה (סנהדרין ל: ובעי"ן ב"ק פ:).

בבריסה. באותו מקום (רשב"ם ב"ב ט:).

הדרן עלך בא סימן

ב"ק פ: ב"ב ט: סנהדרין ל:

[תוי"ט דנגעים פרק ג]

[רש"ל מ"ז וה"נ לפי פי' שיהו ניטלות במה חזי שיעורא ועי' במ"ל פ"ב מהל' אישות הלכ"ו]

[עירובין סג. וש"נ]

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב חסדא עד שיהו ב' שערות:

(ב) רש"י ד"ה ורבי חנינא וד"ה תרי כו':

(ג) תוס' ד"ה שלש גריסין נמי כצ"ל בתרי וכו' בתרי יומי חזיתיה דכיון דבראתה מעט פחות:

מוסף רש"י (שייך לעמ' הקודם) דקאמר שפחות רב מלכיו ליתא, דכל מתני' ומתניתא דהכא רב מלכיה פרשינהו, אבל שמעתתא דאמר ברב מלכיו מודינא לך (כתובות סא:). מתני' ומתניתא. הנך דליתמר אפירושא דמתניתין וברייתא, רב מלכיא, שמעתתא. הנך דליתמר שמעתתא בלפי נפשייהו ולא אפירושא דמתניתין, רב מלכיו (ע"ז כט. ובעי"ן מכות כא.) כלומר משנה דשפחות דלוקמת כרב מלכיו, רב מלכיה אמרה, ומתניתא דקאמר לאו דוקא, אלא דנסימנא דרב מלכיו ליתא מתניתין, ושמעתתא רב מלכיו, ומה שנשאר מן השמעתות בסימנו של רב מלכיו, דהיינו שפוד וגומות, רב מלכיו אמרינהו, והיינו דקאמר איכא בינייהו שפחות, ולא קאמר שפחות ואפר מקלה אלא שפחות גרידא מגרעינן ודרב מלכיו כדקתני קאי (מכות כא.). וסימנך מתניתא מלכתא. משניות וברייתות עיקר הן, והיינו סימן מי ששמו דומה לנקבה מוקמינן כולהו מסיימא להוו נמי לשון נקבה אליביה, והיינו רב מלכיה ששמו דומה לנקבה, ומשמעותו של שם נמי משמע לשון מלכות, והיינו משניות וברייתות שהן עיקר ולא שמעתות (שם). איכא בינייהו שפחות. דמתניתין היא ומשוים ליה כרב מלכיו, לאו דידיה, דכל מתניתין ומתניתא דלית בהו רב מלכיה אמר פירושן, אבל שמעתתא דאמרה כרב מלכיו כגון שפוד וגומות, דידיה נינהו (מילה כח:) ולית דמפרש איכא בינייהו שפחות ואפר מקלה, דמשמע שפחות ושכנגדה (מכות שם ובעי"ן ע"ז שם).